

Будник Л.А.

*к. е. н., доцент,
доцент кафедри безпеки та правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський національний університет*

Падалка А.М.

*д.ю.н., доцент
заступник директора Українського науково-дослідного інституту спеціальної
техніки та судових експертиз,
Служби безпеки України*

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Проблемні питання використання спеціальних знань при розслідуванні економічних злочинів в криміналістичній науковій літературі приділяється значна увага. Економічні злочини проти власності є складними у розслідуванні. Причиною цього є те, що їх розслідування примушують слідчого заглиблюватися в механізм господарювання, у процеси економічної діяльності підприємств, організацій, установ. Однак в ході розслідування окремих груп економічних злочинів є певні особливості, які вимагають дослідження.

Економічні злочини проти власності є досить специфічною сферою, де стосовно майна вчиняються різноманітні кримінальні правопорушення, які підлягають кваліфікації за різними статтями Кримінального кодексу України [1].

В методиці розслідування економічних злочинів проти власності застосовують різноманітні види судових експертиз, які мають однакову юридичну основу і проводяться відповідно до єдиних процесуальних норм і вимог процесуального законодавства [2, с.236].

Розширення сфери використання судової експертизи при розслідуванні злочинів проти власності зумовлено:

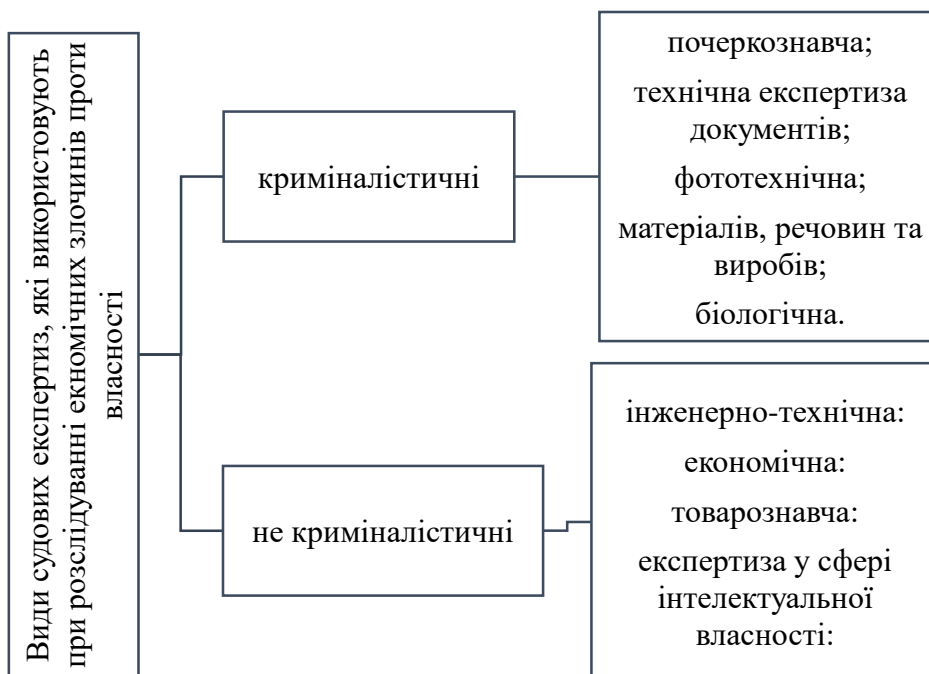
1) необхідністю об'єктивізації процесу доведення, забезпечення захисту майнових прав та законних інтересів особи;

2) зростанням кількості економічних злочинів проти власності, видозміною їх структури, посиленням протидії розслідуванню з боку організованих злочинних груп;

3) тим, що інтеграція та диференціація наукового знання зумовлюють можливість використання у доведенні нових досягнень сучасної науки.

Об'єкти судової експертизи при розслідуванні економічних злочинів проти власності є складною динамічною системою, яка складається з таких елементів: 1) матеріальний носій інформації про цей факт, подію; 2) джерело інформації про факт; 3) механізм передачі від джерела до носія, іншими словами, відбивається і відбиває компоненти і механізм їх взаємодії.

У методиці розслідування економічних злочинів проти власності, як правило назначають такі види судових експертиз (рис 1).

Джерело: розроблено автором

Рис.1. Види судових експертиз, які використовують при розслідуванні економічних злочинів проти власності.

Види судових експертиз призначають залежно від особливостей галузі економіки, в якій були вчинені такі злочини, залежно від предмета розкрадань, способів вчинення та приховування правопорушень.

Найбільш типовою експертизою у методиці розслідування економічних злочинів проти власності є судова економічна експертиза. При багатьох розслідуваннях без висновку експерта-економіста не можна в повному обсязі визначити важливі для розслідування обставини, розмір збитків, які завдані злочином, особливо у складних справах про розкрадання виготовленої і реалізованої неврахованої продукції, зловживання у сфері приватизації, отримання кредитів тощо.

Використання інформаційних систем створює передумови впровадження економіко математичних методів при проведенні судових економічних експертиз. Це дозволить з'ясувати міру впливу розкрадань майна на економічні показники діяльності підприємства.

Проведення судової інженерно-технічної експертизи є необхідним для визначення чи справне, ефективне виробниче обладнання, контрольно-вимірювальні прилади, лабораторне обладнання, апарати. Даний вид експертизи поділяють залежно від основних галузей економіки, технічних систем, які досліджують.

Доцільно зазначити, що економічні злочини проти власності в основному мають інтелектуальний характер. Такі злочини можуть бути здійснені шляхом внесення змін файлової системи комп'ютера і зафіксовані на пристроях упізнавання користувача та спеціальних ідентифікаційних картках. В таких випадках призначають комп'ютерно-технічну експертизу, яка включає дослідження комп'ютерної техніки та програмних продуктів. У зв'язку тим, що розширюється перелік об'єктів такої експертизи виокремилася експертиза телекомунікаційних систем та засобів.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України. 05.04.2001. 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 9.04.2022).

2. Ронська О. Г., Будник Л. А. Вдосконалення методики судової експертизи. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід. [Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, Західноукраїнський національний університет, 16-17 квітня 2021р.] Тернопіль: ЗУНУ, 2021, С.236-239.

Вийванко О.М.

*аспірант кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права,
Західноукраїнський національний університет*

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ВИНИКНЕННЯ ОБМЕЖЕНЬ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Починаючи із давніх часів результати інтелектуальної діяльності займали особливе місце в житті суспільства, відображаючи і закріплюючи етнічні чи культурні традиції. Історії відомі факти величі Стародавньої Греції та Риму, в яких мистецтво, зокрема, посідало вагоме місце в суспільному житті, а творці мали належні їм авторські права. Зокрема, в Афіській державі існувало право щодо захисту цілісності твору, заборона вносити зміни до нього (2300 р. тому). Римські автори мали право приймати рішення відносно оприлюднення власних творів, а плагіат піддавався засудженню.

Це питання стало значно актуальнішим із появою друкарського верстата. Видавцям доводилося вкладати великі суми у придбання паперу, виробництво друкарських машин, у найм робочої сили, все це передбачало авансування коштів, які відшкодовувалися лише після продажу продукції.